

Kameleonene - et arbeidshefte

Av Lill Salole

Kjære deg som holder dette heftet

Dette er til deg som har sett forestillingen «Kameleonene». Kanskje har du noen spørsmål og tanker. Kanskje har tematikken i forestillingen spesiell relevans for deg. Mulig du bare vil fordype deg mer, eller skal gjøre en skoleoppgave.

Heftet kan brukes både til egenrefleksjon og som en samtaleguide i par eller grupper.

PS. Tekstene i forestillingen er basert på samtaler og intervju med ungdommer i Oslo og Viken. Noen sitat fra dem finner du i *kursiv* i dette heftet:

«Jeg tilhører det store, roterende samfunnet, og ikke noe spesifikt land»

Om forestillingen

Forestillingen bygger på fortellinger og utsagn fra ungdom og voksne som på ulike måter har tilknytning til flere folkegrupper og samfunn.

Vi som har laget den er opptatt av betydningen av å sette språk, lyd, bevegelse, mønster, form og farge på sentrale erfaringer. Vi er opptatt av å gjøre «usynlige» opplevelser og følelser synlige. Vi vil bidra til at det som vises på scenen speiler og inkluderer flere deler av befolkningen.

Vi mener også at temaer som identitet, tilhørighet, minoritetserfaringer og mangfold er noe som angår oss alle.

Hva husker du?

Aller først vil vi at du skal tenke tilbake på forestillingen. Hvilke scener gjorde spesielt inntrykk på deg? Var det noe du likte ekstra godt? Var det noe som gjorde deg opprørt eller trist? Var det noe du kjente deg igjen i, og i tilfelle hva var det?

Ta deg gjerne litt god tid. Forsøk å sett ord på hva som traff deg og hvorfor. Hvis du ikke finner ord, har du kanskje en bevegelse, en rytme, en tegnestrek, eller en melodi.

«Er du heldig og ser meg når jeg slapper av og ikke enda har rukket å ta på rustningen, vil du bli blendet. Av tidenes regnbue.»

Hvorfor «Kameleon»?

Kameleoner er dyr. Har du sett en? Hvis ikke kan du søke opp et bilde. Den er mest kjent for sin fargeskiftende egenskap. Den tar nemlig opp i seg fargen der den er. Det gjør at den kan gli sømløst inn i forskjellige bakgrunner. For eksempel blir den grønn på grønn vegg, grå på grå stein, rød på rød bakgrunn og så videre.

Her i forestillingen brukes «kameleon» som en metafor, eller et bilde, på det å ha tilknytning til flere kulturer, samfunn, språk, trossystemer og levesett. Kameleonen symboliserer opplevelsen av å ha flere versjoner av seg selv. Ens ulike sider og «farger» fremheves og nedtones i forskjellige sammenhenger og med forskjellige folk.

*«Jeg har skiftet skole fem ganger på to år. Det er like ille hver gang, jeg gjør alt i min makt for å passe inn. På hvert nytt sted er det andre forventninger og koder. Og når jeg først har klart å leve opp til de forventningene så vet ingen hvem jeg er lenger.
Fordi jeg gjemte meg for mye»*

Kameleonkompetanse

Unge som vokser opp med innflytelse fra flere kulturer og samfunn har ofte en egen evne til å tilpasse seg mange slags omgivelser. De leser situasjoner både fra «innsiden» og «utsiden».

Krysskulturelle unge henter dermed gjerne frem passende være-, tenke- og snakkemåter med ulike grupper mennesker. De skifter og justerer seg mellom normer, regler og forventninger. Kanskje forandrer de oppførsel, for eksempel stemme, mimikk eller fakter, avhengig av hvilket språk de snakker eller hvem de snakker med.

Det er både ulemper og fordeler som følger med det å være som en kameleon. Det kan være slitsomt å hele tiden observere og justere seg. Man kan føle at man enten gjemmer seg eller skiller seg ut i forsøket på å passe inn.

Denne tilpasningsevnen er også en god og nyttig ferdighet, og bør være en kilde til stolthet. Den gir evner som kan brukes både sosialt, på skole og på jobb. Vi kaller det *kameleonkompetanse*.

«Jeg sier det med chest!»

Les gjerne informasjonsheftet **Krysskulturell oppvekst. Ressurser og utfordringer** for mer inngående informasjon om både denne ferdigheten og andre trekk ved en flerstemt barndom. Det vil også gi deg ytterligere bakgrunn for forestillingen.

«Føler meg som en kameleon når jeg er med venner for da blir jeg fargerik.»

Refleksjonsspørsmål

- Hva i forestillingen gav deg assosiasjoner til en «kameleon-tilværelse»?
- Hvilke scener eller virkemidler i forestillingen synes du fikk frem «kameleoners» styrker?
- Hva i forestillingen synes du viste komplikasjoner og dilemmaer for «kameleoner»?
- Hender det at du kjenner deg som en «kameleon»? Hvis svaret er ja, i hvilke sammenhenger?
- Hvilke situasjoner kan kreve «kameleonkompetanse»? Utdyp og begrunn gjerne svaret ditt.
- Kan man være for mye «kameleon» og miste seg selv? Utdyp og eksemplifiser gjerne svaret ditt.
- Kan du komme på flere negative sider ved å være «kameleon»?
- Kan du komme på flere positive sider ved å være «kameleon»?

Team Kameleonene

En idé av Zezé Kolstad utviklet med Sarah Camille Osmundsen og Lill Salole

Dramatiker Sarah Camille Osmundsen

Utøvere Mariko Miyata Jancey, Victor Amel Olivares Pedersen og Hawa Janlo

Regissør og koreograf Zezé Kolstad

Scenograf og kostymedesigner Silje Sandodden Kise

Kostymesyer Line Jeanette Antonsen

Fagkonsulent Lill Salole

Komponist Tayza Naing

Mentor/ tilrettelegger komponist Balita Serge Buhendwa

Stemme på opptak Naimo Abdulkadir Shiiq Omar

Lysdesign Håkon Oxaas Karlsen

Sminke Gisella Francisca

Dramaturg Lina Killingdalen

Dramaturg idéutvikling Øystein Ulsberg Brager

Produsent Sandra Sandbye

Produsert av Unge Viken Teater

Takk for inspirasjon, samtaler og bidrag til tekst fra:

9.trinn ved Kjeller Skole (22/23), Rommen skole, Oslo voksenopplæring Skullerud, Fanny Edvarda Bjørn, Lasse Bjørn, Thomas Gandi Ekeberg Nilsen, Lorita Ineza, Leo Hutchinson Wagbø, Tayza Naing, Ting Malin Lloyd, Naimo Abdulkadir Omar, Heran Zeresenay Teklu, Mandeeq Said Osman-Roble, Balita Serge Buhendwa, Nordic Black Express (NBX) ved Farqaleet Iqbal , Anna Trindade Eriksen , Khadeeja Ahmed, Hanna Ocide Kidula , Mahdi Bilal Abusalah , Cesilie Geanina Jørgensen , Mieri Joak , Yara Emilie Bjaarstad Medina, Franklin Mukadiv , Jawad Aziz og Tobias Halle Furunes.